

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मद्वय

[सर्वप्रिय छगूमात्र नेपाल भाषाया मासिक पत्र ।]

वर्ष १
संख्या ५

सिल्ला

बुद्ध सम्वत् २४६१
नेपाल सम्वत् १०६८

दक्षिणा चन्दा ३)
खुलाया २)
थुगु अंकया १)

विषय-सूचि

विषय	पौल्या	विषय	पौल्या
जन्मभूमि नेपा—श्री रत्नध्वज जोशी ८३	भवसङ्क्रान्ति सूत्रम्—श्री पू०बा० नेवा ६२
सम्पादकया कलमं ८४	प्रेमया बलिदान—श्री अशोकरत्न ६५
विपति—श्री पूर्णप्रसाद महाजु बी०ए० ८६	आत्मार्पण—श्री रामसुन्दर श्रेष्ठ ६५
वचन—“पथिक” ८७	सम्पादकयात पौ व धर्मोदय ६५
श्री लंका व परिवेण—अश्वघोष ८८	सभायात चन्दा ६६
श्रामणेर, लंका ८८	समाचार १०१

अनिच्चावत संस्वारा—अत्यन्त दुःख पूर्वक
श्व खँ च्वय माल कि भारतया पिता व एशि-
आया सर्व श्रेष्ठ नायो, महात्मा गांधिजुया स्वर्गवास,
गत जनवरी ३० तारिकस जुल ।

स्वर्गवासयां न्ह्यो वयक सर्दार बल्लभभाई
पटेलजु लिसे खँ लहाना च्वंगु खः । लिपा
वयकनं पटेलजुयात प्रार्थनाय् वनेगु ई जुल
धयाः पटेलयात बिडा विया छुत । पटेल प्यहाँ
वनेवं महात्मा गांधिजु सधांया थें प्रार्थना याय्त
छयपिं निम्हसिया बोहले लहातया विरला
भवनं प्रार्थना मन्दिरे वनाः, प्रार्थना पण्डपे थहाँ
वनेत पला छु तल ज्वी छम्ह खाखि कोट
फिनाच्चंम्ह हिन्दु नवयुवकं वयकयात स्वत्थु गोलि
चले यात । छगोलि छाति व निगोलि प्वाथे
लात । वयक अनसं गोत्तु वन । छयपिं विलाप-
याय् लगे जुल । गांधिजुयात विरला भवने
यंकल । लिपा ५।४० स वयक स्वर्गवास जुल ।

वयकया श्व अकस्मात मरणया बारे जिपिं
सकलसिनं अत्यन्त शोक प्रकाश यासे वयकया
आत्मोद्धारया लागी प्रार्थना याये । (विस्तर लिपा)

विज्ञापन छापे याय्गुया दर :-

छको जक छापे याय्त सम्पूर्ण पृष्ठया	३०
बागु पृष्ठया	१५
छभाग पृष्ठया	(१) ८
च्याब्बे छवोया	(१) ४
क्रमशः निला तक छापे याय्गु जूसा सेकडा पाँच	(५%) म्हो जुई ।
” स्वला तक छापे याय्गु जूसा सेकडा दस	(१०%) म्हो जुई ।
” खुला तक छापे याय्गु जूसा सेकडा बीस	(२०%) म्हो जुई ।
” दच्छि तक छापे याय्गु जूसा सेकडा चालिस	(४०%) म्हो जुई ।
कभरया पिने छापे याय्गु जूसा सेकडा पचास	(५०%) अपो जुई ।
” दुने छापे याय्गु जूसा सेकडा पचीस	(२५%) अपो जुई ।

लुमंका तय माःगु खँ—विज्ञापन छापे
याय्गु इच्छादुपिं भाजु मयजुपिसं, विज्ञापन छापे
बले—साइज थपाय्धं व श्वला तक छापे याय्गु धक
सूचना विया हयमाल ।

धर्मद्वय

स्वतापारा

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक

भिन्नु अनिरुद्ध,
भिन्नु महानाम “कोविद”

वर्ष १

कालिम्पोंग

माघ

विक्रम

संवत्

२००४

फेब्रवरी

ईस्वी

संवत्

१९४८

अंक ५

जन्मभूमि नेपा

(चोम्ह—श्री रत्नध्वज जोशी)

नेपाल जन्म धरणी ! उपहार छाय् छु ?

क्याँ नदी व भरना हृदये दु हार

फुक हार उपहार हिमालयागु;

कस्थले नित दु बास महेशयागु ॥१॥

शैलेन्द्र च्वंच्वन दना नित स्वैत खेत !

वै विश्वचन्द्रु नित दर्शन याय्त स्वैगु !

वै वाग्मती सरव स्वैत प्रसन्न याय्त !

जी मेगु छायागु उपहार सुयोग्य दै छु ? ॥२॥

वाणी छता दु ‘धन’ केवल बाल-वाणी !

सौन्दर्य वृद्धि छिगु याय मफुसा थुकेया

नाँ ‘द्रव्य’ ज्वी मखु, थव केवल ज्वी प्रलाप

या सिंहगर्जन कि जम्बुकया विलाप । ॥३॥

सम्पादकया कलमं

पारमिता

पारमिता धंगु छगू मार्ग खः । श्व मार्गं भवसागरं पार यंकई । बुद्ध बोधिसत्त्वपिसं सेवन यांना विज्यागु जूयानीति थुक्रियात बुद्ध मार्गं धाई । बोधि ज्ञान प्राप्त यायत् अद्वी-तिय लं जूगु जूयानीति थुक्रियात बोधि-मार्गं नं धाई । बुद्ध बोधिसत्त्वपिसं सर्वप्रथम श्व हे पारमिता-धर्मयात पूर्ण यांनाः अर्थात् पालन यांनाः लिपा थः नं भवदुःखं मुक्तजुया अन्य जगत-प्राणीपित नं उद्धार यांनाविज्यात ।

पारमिता शब्दं हे थुक्रिया सारांश सी दु कि श्व छगू पार यंकइगु लं खः धका । अंगया भेदं ज्ञिता दु । श्व हे ज्ञिता अंगं पूर्णगुयात पारमिता अथवा दशपारमिता अथवा केवल पारमो जक नं धाई । अझ गुलिं गुलिं उत्तरीय शास्त्रे षट्पारमिता यांना क्यना तःगु दु । श्व फुकं निम्न दश पारमिताय् सं अन्तरगत जुल । यथाः—

- (१) दानपारमिता, (२) शीलपारमिता, (३) नैष्कर्म्यपारमिता (४) प्रज्ञापारमिता, (५) वीर्यपारमिता, (६) क्षान्तिपारमिता, (७) सत्यपारमिता, (८) अधिष्ठानपारमिता, (९) मैत्रीपारमिता, (१०) उपेक्षापारमिता ।

संक्षिप्त यासे खुतापारमिता थथेः—

- (१) दानपारमिता* = दान०
(२) शीलपारमिता = शील०, नैष्कर्म्य०, सत्य०
(३) क्षान्तिपारमिता = क्षान्ति

(४) वीर्यपारमिता = वीर्य०

(५) ध्यानपारमिता = अधिष्ठान०, मैत्री०, उपेक्षा०

(६) प्रज्ञापारमिता = प्रज्ञा०

अधि मुक्ति चित्त व अधिमुक्ति चरितादि विभिन्नताया कारणं स्थानानुसार गनं खुता, गनं न्हयता, गनं ज्ञिता, गनं निता यांना क्यनातः-सानं, चर्या यांना यंकेत माःगु पारमी जा निर्विवाद पूर्वक ज्ञिता हे खः । थुगु विषये थन विश्लेषण यांना च्वने मखु । छाय् धासाः मेगु आपलं विषय दनि ।

श्व दशपारमिताया क्रम गथे ?

च्वे कनार्थे हे थुक्रिया क्रम जुल । यथाः—

श्व संसारे न्ह्यार्थिजाम्ह मूखं, पामरतयसं नं न्हापां दान बियगु ज्या याय्फु । दानबी धैगु सर्वसाधरण धर्म-चर्या जुल । न्ह्याम्हसिनं नं थुक्रियात अपुक्क श्वीका काय्फु । बोधिसत्त्वपिसं नं सर्वप्रथम दान-चर्या पुरेयांना विज्यात । श्री बोधिसत्त्व सुमेध ऋषि, दीपंकर भगवान्या भविष्यवाणी न्यने धुंसेली, सर्वज्ञबुद्ध याइगु धर्म

* गुलिं महायान शास्त्रे थुक्थं नं पारमिता

क्यना तःगु दुः—

अधिमुक्ति चित्तस्य पारमिताः सप्त—दानं शीलं ज्ञान्तिर्वीर्यं ध्यानं प्रज्ञा उपायः ।

तत्र अधिमुक्ति चरितस्य पारमिता दश—
दानं शीलं ज्ञानं वीर्यं ध्यानं प्रज्ञा उपायता ।
प्रणिधानं बलं ज्ञानं मताः पारमिता दश ॥

दुष्प्रति धका व न्हापा न्हापायापि सर्वज्ञ बुद्ध-
पिसं दकेन्हापां छु धर्म-चर्या पुरेयाना विज्यात
थे धका ध्यानदृष्टि सोगु बखते दकेन्हापां दान-
पारमिता—दानबियेगु धर्म-चर्या पुरेयात धका
खंका विज्यात । थुकिया कारणं दशपारमिता
मध्ये सर्व प्रथम दानपारमिता जुल । अकिं
धाःगुः—

“हन्द बुद्धकरे धम्मे विचिनामि इतोचितो ।
ऊदं अधो दसदिसा यावता धम्मधातुया ॥
विचिनन्तो तदा दक्खिं पठमं दानपारमिं ।
पुब्बकेहि महेसीहि अनुचित्तं महापथं ॥
यथापि कुम्भो सम्पुण्णो यस्स कस्सचि अधो-
कतो ।

वमते उदकं निस्सेसं न तत्थ परिरक्खति ॥
तथेव याचके दिस्वा हीनमुक्कट्टमज्झिमे ।
ददाहि दानं निस्सेसं कुम्भो विय अधोकतो ॥”

अर्थ—“तथागतया भविष्यवाणी न्यने
धुनेवं जिं बुद्धकर=बुद्धयाइगु धर्म गन दु खनि
धका मालास्वसे च्वये, कये झिगू दिशादि धर्म-
धातु (लोक) दुथाय् तक मालास्वयां ।

थथे मालास्वया बले बुद्धपिसं दके न्हापां
पुरेयाना विज्यागु दानपारमिता खना ।

गथे सुं गुम्हसिनं लः दुगु धँप भोप्वीकी
बले धँपे लः छप्ति हे ल्यों मदयक बावनी, अथे
हे, हे सुमेध ! छं, हीनपिं, उत्तमपिं व मध्यमपिं
न्हाम्ह हे याचकत वोसां, धँप भोप्वीके थे
निःशेष ज्वीक लोभ मतसे दान व्यू ! ”

तदनन्तर वस्पोलं, च्वे कना थे छसिं
निसं शीलपारमितादि दशपारमिता थ्यंकं खंका
कयाः थ्व हे दशपारमिता पूर्णयाय् माः, थुकियात
हे यथार्थरूपं पालन याय् माः—थ्व हे बुद्धकर

धर्म खः धका निश्चयपूर्वक थ्वीका कया विज्यात ।
परन्तु दण्डवत् व मंत्र जक ब्वने वं मखु ।

काय, वाक् व चित्त परिशुद्ध जूलिसे
दानया फल अपो दइ धका सम्यग्सम्बुद्धं दान-
विभंग सूत्रे आज्ञा दयका विज्यात । गुलि गुलि
शील भिनी, बांलाई, उलि उलि दानया महत्त्व
बदे जुई । तस्मात् दानयां ल्यू दानयात परिशुद्ध
याइगु शील माल ।

शीलया ज्या छु ? शुद्ध याय्गु । छु
शुद्ध याय्गु ? कायिक-वाचिक-मानसिक क्लेश
शुद्ध याय्गु, अर्थात् क्लेश मदयका छ्यगु ।
क्लेश मदयका छ्यगु या माने छसिं निसं क्लेश उत्पन्न
ज्वीगु ज्यायात तोता छ्यगु । तोता छ्यगु
ज्यायात हे नैक्कम्य धाइ । क्लेश उत्पन्न ज्वीगु ज्या
त्यागयाना छ्यगु वान्हियात बदे याःलिसे शील
परिशुद्ध जुई, बांलाई । उकिं शीलयां ल्यू शीलयात
परिशुद्ध याइगु नैक्कम्य माल ।

नैक्कम्य याय् त धाःसा न्हापां सीकेमाः ।
विना यथार्थ मसियकं अर्थात् थ्व भिं थ्व मभिं,
थुकी गुण दु, थुकी दोष दु धका मसियकं त्याज्य
वस्तु त्याग याय् फइमखु । उकिं त्याग याय् त
प्रज्ञा आवश्यक जुल । त्याग याय्गु स्वभाव
जाग्रत जुया वइगु—प्रज्ञा दया वोलिसे । प्रज्ञा
धैगु या माने सारासारयात बांलाक खंका थ्वीका
काय्गु ।—थ्व क्लेश खः, थ्व अनित्य खः, थ्व
दुःख खः अतएव थ्व ब्याकं अनात्म खः, निःसार
खः इति । थथे थुल धाय् वं असारगु तोता
सारगु ज्वने धैगु अन्तर्प्रेरणा दया वई । अले
सांसारिक निःसारता व क्लेशया कुफलयात खनाः
नैक्कम्यया चर्यां साफल्य जुयावई । अन्यथा
नैक्कम्य चर्या असाफल्य जुयाः छिष्ट जुई । उकिं
नैक्कम्ययात साफल्य याइगु प्रज्ञा माल । (क्रमशः)

विपति

(चोम्ह—श्री पूर्णप्रसाद महाजु बी० ए०)

गुं-सिमा स्व, गुलि स्वे ज्यू गुलि वला
 क्यव सिमा स्व, उलि वमला, उलि स्वे मज्यू ।
 श्व तथ्य सिमायाके जक मखु मनुष्य याके नं
 सत्य खः । दीनता तथा प्रतिकूल परिस्थिति
 थहाँ वोम्ह, सुख भोगया मुलं कहाँ वोह, स्वया
 जीवन संग्रामे अपो योग्य, अपो भिं । अतएव
 विपतियात घृणा याय्गु भूल खः । श्व श्राप
 मखु वरदान खः ।

थुकेया कारण प्रत्यक्ष दु । विपद्या गोफसे
 लाह्न मनुखं थःत बचय याय्गुया लागी ज्यूगुतक
 प्रयत्न याइ । वों शारीरिक व मानसिक शक्ति
 हर बखत प्रयोग याइ । लिपा व ज्वी विचार
 वान् बलवान् तथा शक्तिवान् ।

जीवनया कर्कश अनुभवं मनुष्ययात
 सांसारिक गतिया सच्चा ज्ञान बी । थुके वैंत
 कर्पिनिगु संकष्टया परिचय बी । अले वों हसी
 सहानुभूति धैगु छु ।

दीनता वीरताया शिक्षक खः । विपतिया
 लगातार संग्रामं मनयात वीर याइ । संसार
 नाप संग्राम याय्गुली गुवलें लिचिली मखु ।
 नैराश्य वया परम शत्रु ज्वी । भारतया राणा-
 प्रताप, बिलायतया रवर्टब्रूस जगद्विख्यात जूगु
 छु, श्व हे विपति मखुला ?

“धनीयात स्वगया द्वारं दुहाँवने गुलि
 थाको उलि ऊँटयात मुलुप्वालं दुहाँवने थाको
 मखु ” । सुख सम्पत्तिया भोग याय्त् टायम
 मगाह्न मनूयात ईश्वरया नां काय्गु फुसत गन ?
 अले वैंत स्वर्ग द्वार मुलुप्वा स्वया चोप्वा जुल
 धका छु आश्चर्य ? तर उखे न्य, दीन दुःखी
 तय्गु प्रार्थना—“दीनबन्धु भगवान् ” सत्य खः
 “दीन देवताया दूत” ।

विपति मित्रताया कसौटी खः । सम्पति
 मनूयात पासाया बथां है । उके सु सच्चा सु छुवा
 (सुनास्यू) वों सी मखु । इमिगु मेद उखे
 प्रकट ज्वी, गुबले वैगु विपदं इमिगु “अग्निपरीक्षा”
 याइ । उके ‘सुवर्णया परीक्षक अग्नि खः, दीनता
 मनुष्यया’ ।

जीवन गुलाफया शय्या मखु; न श्व कण्टकं
 पूर्ण हे खः । गुह्यसे सुखमय जीवनया इच्छा याइ,
 वया जिनंदगी आदर्श मखु । वरु व ख. जीवन-
 संग्रामे छम्ह कातर । वीर व खः गुह्य दुःखया
 पाठशालां तालिम ज्वी । वैगु जीवन खः सच्चा ।

विपति औल ज्वरया कुइनेन खः । श्वया
 मार्ग ज्ञानया मार्ग समान विषम तथा कण्टकमय
 खः । श्वया अमृत फलया भागी व ज्वी, गुह्यसिगु
 धैर्य पत्थर समान अति कडा ज्वी ।

१०००

वचन

(चोम्ह—“पथिक”)

वचन धैगु म्हुतुं प्याहां वैगु वाक्माला खः । थ्व वाक्माला प्यताजि दु—ह्योका ल्हाइगु, बुकली याइगु, चुपिथें सुइगु व ज्या ख्यले म्दुगु । जीवन यात्राय् न्ह्यागुं ज्या-खँ लोके प्रथम प्रकाश ज्वीगु म्हुतुं खः । म्हुतुं हे भिं याई, म्हुतुं हे मभिं नं । म्हुतुं हे मित्र दयकई म्हुतुं हे अमित्र नं । अर्थानर्थ ब्याकं म्हुतुं जुई । म्हुतुं प्याहाँ वय धुंगु वचन लितकाय धैगु असम्भव । लोहँते कियातःगु आखः बरु इच्छायासा म्दयक म्हुया छ्य फई तर चित्ते किय धुंगु आखः म्हुयाछ्ये अपु मजू धैगु खँ लोके गुप्त कारण मखु । उकिं आत्महित व परहित याना ज्वीपिसं बरो हे होशतया वचन छ्यले सयकेमाः । ख्यालं हे नं म्खुगु मभिंगु ज्याख्यले म्दुगु-वैतं थ्वैतं ध्याच न्यंकेगु, छोखँ बुखँ म्हुतुं पिमकाय् फयकेमाः ।

खँ ल्हाय्गु बखते हर बखत होश तथा तये फयकेमाः । होश म्दयक खँ ल्हात धाय्वं, म्हुतुं छु खँ प्याहाँवंगु खः, व थःमं सीके फैमखु । ल्हानागु खँ थःमं म्चाल धाःसा अर्थयां अनथं नं जुयफु । उकिं झीसं वाक् संयम दयके फयकेमाः । वाक्संयम याय्त फयांफ्छि म्हो खँ ल्हाय्गु अभ्यास दयका यंकेमाः । अपो खँ ल्हाइम्हसिया म्हुतुं गवले गवले तःसकं हे अनर्थगु खँ प्याहाँ वयफु । ज्या-जि म्दु धका न्हँछ्याय्त गफ-लडे याय्गु अतिकं हे हानिकर खः । बरु सफु स्वया च्वने । किमखुसा सुमुक च्वने । अपो खँ ल्हाय्गु व गफ्लडे याय्गु बान्हि जीवन-चक्रे वास च्वन धाःसा, मनुप्यपिनि आत्मोद्धार याय्

साप थाकुई । ख्या याय्गु बान्हि बढे जुजुं गुवले गुबले झीसं वाःहे म्चाय्क, न्यनाच्वंपिन्त अप्रिय ज्वीक वचन पिकाई, गुकिया कारणे लीपा थःत तुं तापज्वीका च्वने माली । थथे ज्वीगु—होश व स्मृतिया साधन मगागुलिं खः । गुबले गुबले झीत थथे नं जूः—

खँ ल्हा ल्हां स्वैतं ध्याच न्यंके थें याना प्वाक्कं छुं धाई । उगु खँ न्यनाः शिष्ट म्नुतयसं थःत अशिष्टम्ह धाई । अशिष्ट धाय्का च्वने मयया थःमं धाय् धुंगु खँयात शिष्ट खँ धाय्केगु मिथ्याभिलाषा जुयाः मेगु नं छगू निगू म्खुगु खँ तनि । अन, खँल्हाःलिसे म्नुतयसं गिन्ति मयाई, मने जोश बढे जुई, झन् म्खुगु खँ ल्हाई । अले मेपिसं वैत तुच्छ याई । मानेयोय्माःम्ह नायो जूसां, स्थविर जूसां वैगु खँस विश्वास याई मखु । छाय् धाःसा—नकतिनि धाःगु नकतिनि मधया धाई, नकतिनि मधाःगुयात धया धाई । अन वया वचनया छुं ठिकाना मन्त । मेपिसं वैगु खँ म्नुयंलिसे वैगु मने तँ प्याहाँ वई । तँया झोके थःगु रूपयात लोगु नं म्लोगु नं प्वां प्वां धाई । अन झन् वैत अनादर जुई । परिणामे, ‘थुमिसं जिं धैगु खँ छगू हे म्नुयो’ धैगु भावना मने बढे जुई, शोक जुई, मने अशान्ति जुई । थुजागु घटना स्वयागुं न्होने गुप्त जुयाः च्वंगु म्दु । भति विचारयाना स्वत धाःसा न्ह्याम्हसिननं खंका काय् फई ।

जितः नं छको थथे चित्त डाह ज्वीका च्वने माल ।—छथाय् जिमि पासा छम्ह दुगु

खः । व धाःसा सदानं म्वा मद्गु द्वीमदु-स्वीमदु
जक खँ लहाना च्वनीम्ह जुल । सुं गुम्हसिनं
छुं ज्याजि याना कृयाशील जुयाः च्वन धाय्वं
वया नुगलं सहयाना च्वने मफु । अले छुमानि,
व अन वनाः छगू मखु छगू खँ पिकथा उम्हसिया
ज्याय् विघ्न मयाइ मखु । वया जीवनया लक्ष् छुं
दुगु मखु सिवाय नये त्वने । संसारे उम्हमनूया
नुग पुइ कि गुम्हसिनं मेपिसं याःथें थःमं याय्
फइमखु । श्वया संगते तःलामसि च्वने माःबले
जिके नं उगु बान्हि भतिचा दया बल । वं
धाइगु खँस छगू निगू थःमं नं तने सयावल ।
क्रमशः श्व बान्हि बढे जुयाः जि नं व या
ज्वलिजो जुयावल । व खन धाय्वं अजागु हे
जक खँ लहाय्गुली राग बढे जुल । व वयाः खँ
लहा वइगु पलेसा थः वनाः खँ मलहासे च्वने
मफुत । छन्हूया दिने पूर्ववत् ख्याखि यायां होश
हे मदयक जिगु म्हुतुं छगू वचन प्याहाँ वन ।
श्व वचनं व पासायात तसकं चोत पडे जुल ।
न्यनाच्वंपि सकसिनं, जि उलि अशिष्टगु तथा
जिगु पोसाकयात मलोगु खँ लहाई थें मतायागु
धर्थं जागु भाव म्हुतुं मधासां व्यवहारं धया हल ।

श्री लंका व परिवेण

(चोम्ह—अश्वघोष श्रामणेरे, लंका)

लंका द्वीपयात प्राचीन समये ताम्रपर्णी
द्वीप धका धाई । श्व हे द्वीपयात सिंहल द्वीप
धका नं धाई । वर्तमान समये श्रीलंका धका
धाई । श्व द्वीप, श्री नेपाल राज्य स्वयानं चिकि-
धं । ईस्वी १६४१या हिसाबं थनया जनसंख्या
६०,६१,३३६ दु । थुलीमध्ये बौद्ध भिक्षुपि स्वीदो
मयाक दु । विवरण, तालिकाय् स्वये । श्व द्वीप

विश्वासीतयसं नं अनविश्वासयात । थुकिं जिगु
मने शोकया मि च्याना नुग डाह जुल । हरपक
ज्याय् कलंक ज्वीगु सम्भावना दया बल ।
पासापिनि प्रसाद मदया वन । लिपा जि उगु
वचनया मतलव विचायाना स्वया बले अयोग्यगु
वचन खः धैगु ज्ञान दत । थःमं धयागु खँ
'अयोग्यगु खः' धका सीका नं हानं 'दोषयात
दोष खः धका स्वीकार यानाः कायगु सत्पुरुषया
लक्षण खः' धका ज्ञानं खंका कयानं, व पासाया
न्होने वनाः क्षेमा फवनेगु लँ दुष्टाभिमानं लकोतलं
दयका मन्व्यू । अन्तस 'धाय् धुंगु वचन छाय्
लित काय् खँ' धंगु मिथ्याभिमानया पासे मच्चंसे
ज्ञानया पासा लिसे, व पासाया न्होने वना
थःगु दोषयात स्वीकार याना कासे वैके क्षमा
फवना कया । थुलि याय् मात्रं जिगु नुग यावुंसे
च्वन । वया नं चित्त प्रसन्न जुल । सकल
पासापिसं नं जित प्रेम यात । उकिं झीसं खँ खि
लहाय्बले वडो हे होश तसे सदानं भगवान्
बुद्धया निम्न अमृतोपदेशयात लुमंका तयमाल ।

“भिक्षुपि ! खँ लहाय्गु जूसा प्रयोजन
दइगु खँ लहा, मखुसा सुमुकं च्वं !”

छगू बौद्ध-देश खः । थन थेरवाद त्रिपिटक बौद्ध
धर्मया यथेष्ट प्रचार दु । धर्म अध्ययन याय्त
देश देश, गां गां पत्तिकं परिवेण दु । परिवेण
धयागु विशेषयाना बौद्ध भिक्षुपित धर्म-शास्त्र
अध्ययन याकइगु विद्यालय खः । थुकी भिक्षुपित
तथा ब्रह्मचारी उपासकतयत च्वनेगु प्रबन्ध दु ।
अध्ययन याय्त क्रमानुसार व्यवस्था मद्गु

भिक्षुनिवासस्थानयात आराम वा विहार धार्इ ।
 भिक्षुपित्त अध्ययन यायगु व्यवस्था लंकाय् जक
 मखु, बर्मा, इयाम व अरकाने नं यक्को दु ।
 तःतः धंगु परिवेणे सलंस भिक्षुपि व उपासकपि
 नित्य वासयाना च्वंगु दु । विशेषयाना परिवेणे
 भिक्षुपित्त बौद्ध-धर्म विषयिक जक शिक्षा विद्गु
 जुसानं साथ-साथे संस्कृत-साहित्य, वैद्य-शास्त्र,
 सिंहल-साहित्य व भाषाया नं यथेष्ट अध्ययन
 याकु । श्वयां अतिरेक प्राकृति, डूविड व अंग्रेजी
 नं ब्वंकइगु व्यवस्था दु । आःजा झन् प्रत्येक
 परिवेणे हिन्दीभाषा नं ब्वंकइगु जुया च्वन ।

प्राचीन कालं निसें लंकाया इतिहास,
 साहित्य व पालित्रिपिटक धर्मया संरक्षण जुया
 वया च्वंगु भिक्षुसंघपिनि अखण्ड परम्परां जुया
 च्वन । पश्चाते लंका देश विदेशीतया लहाते लाय्
 धुंसेली यूरोपिय अध्यापन क्रमानुसार स्कूल व
 कालेजत नं दया वल । लको ला क्रिस्तियानितयसं
 बौद्ध-बलयात डग-मग स्मेतं याय् धुंकुःगु खः ।
 परन्तु भिक्षुपिनि दृढ प्रयत्नया न्होने अमि छुं
 सफल मजुल । थौं हानं बौद्ध-बल व बौद्ध
 सभ्यताया प्रचार यथेष्ट दया वल । आः जा
 हरएक स्कूल, कालेजया अध्यापन क्रम नं बौद्ध
 सभ्यतानुसार सुधार जुयाः उत्तरोत्तर उन्नति
 जुयावं वया च्वन ।

पण्डित, साहित्याचार्य, त्रिपिटकाचार्य, व
 विद्याविशारद इत्यादि उपाधि काइपिनि अध्ययन
 परिवेणे हे जुई । विशेष उल्लेखनीय परिवेणया
 नां थथेः—विद्योदय—विद्यालंकार—संघराज—श्री
 धर्मानन्द—विक्रमशीला—महामन्तिन्द—प्रतिराज
 परिवेण इत्यादि । ब्याक परिवेणया अध्यापकत
 आपलं याना भिक्षु मण्डलपि हे जुल ।

परिवेणे विशेषयाना धार्मिक व साहित्यिक
 विषय जक ब्वंकइगु जूया नीति अन्य विषय
 अध्ययन याय्त स्कूल व कालेजत यक्को दु ।
 धाय्माल धाःसा त्वा त्वापत्तिकं निगू प्यंगू स्कूल
 मदुगु त्वा लवीके थाकुई । वर्तमान सर्कारं ला
 जनतापिनि ऊपरे असिम दया तसे, फिस पुलेम्बागु
 सर्कारी स्कूल व कालेजत थाय् थासे चाय्का
 ब्यूगु दु । थुर्कियाना फिसपुला आख ब्वने मफुर्पि
 आपालं गरीब-गुरुवातया कल्याण जुल । थुली
 जक मखु, गुलिं गुलिं सर्कारी स्कूले जा गरीब
 विद्यार्थीतयत ब्वनेत सफू व नयगु पुनेगु स्मेतं
 बियातःगु दु । सकल महाजनपिनि निम्ति
 सर्कारं—न्यादें दुबलेसं निसें मचातयत माँ बौ-
 पिसं पाठशालाय् ह्ययमाः धैगु नीति पास याना
 तःगुदु । अन्यथा माँ-बौपिन्त दण्ड नं जुयफु ।
 वर्तमान् काले लंकाय् छगू विश्वविद्यालय दु ।
 सलंस स्कूल व कालेज दु । थुकी मध्ये निगू
 प्यंगू प्रमुख विद्यालयया नां थथेः—आनन्द—
 महिन्द कालेज, नालन्दा—प्रीन्स्—धर्मराज—हरि-
 श्चन्द्र—धर्माशोक—धर्मपाल—राहुल—श्री सुमंगल
 विद्यालय व विशाखा—म्यूसियस—महामाया—
 सुजाता—श्रीसुमंगल बालिका विद्यालय ।

साधारणतः च्वे कना थें लड्का देशे स्वंगू
 भाषाया चलन दु—अंग्रेजीतया अंग्रेजी भाय्,
 डूविड तया डूविड भाय् व सिंहलीतया सिंहल
 भाय् । स्कूल व कालेजे विद्यार्थीतयसं राजभाषां
 हे खँ लहाय्माः धैगु मदु । गुम्हसिनं गुगु सः
 छगुलिं लहाय् ज्यू । स्वयागुं भाषा कृत्यला छय
 धैगु भावना थनया सर्कारयाके मदु । हानं श्वया
 जात तःधं श्वया चिकिधं धका स्कूले हे दुकाय्

मन्यु, विद्या नं ब्वंके मज्जू धैगु विचार नं मडु ।
विद्या जक ब्वने फुसा न्हाथाय नं ब्वं वने ज्यु,
बथे अनेक पद कायज्यु । डाक्टर नं जुयफु,
भाचार्य नं जुयफु, सेठ नं जुयफु, काउन्सीलया
मेम्बर नं जुयफु । गुण व स्वभावयात हे जक
तःधं मानेयाइगु जुया च्वन, केवल जन्मयात मखु ।
उद्योग जक यात धाःसा न्हामह मनूयात नं स्थान
दु । थथे धका सम्पूर्ण हे जाति वर्ग मडुगु

इत्यादिया भेद मतसे, समानताया ज्ञान क
ब्याकं छगू याना मब्वंकु । मचां निसं
उच्चारण व शुद्ध च्वयगुया अभ्यास याकई ।
उच्चारणया भेद व स्थान थथेः—
अ, आ—कवर्गा^a—ह—कण्ठस्थ, कठं उच्चारण
इ, ई—चवर्गा^b—य,श—तालुस्थान, थके थ्रीका
ऋ, ॠ—टवर्गा^c—र,प—मुह्यस्थान, में चाद्वीका
लृ, लृ—तवर्गा^d—ल, स—दन्तस्थान, म्हुतुसी

लङ्का द्वीपया जनसंख्या

धर	जनसंख्या १९४१	बौद्ध १९४१	हिन्दू १९४१	मुस्मा १९४१	क्रिस्तियानी १९४१	मेपि १९४१
सिंहल	४०,६३,६०८	३६,६६,६३६	८७०	१३०	३,६५,८६५	१०४
लांकिक ड्रविड	६,६७,०३२	८,०२६	५,७८,६२७	१२०	१,१०,०६६	६३
भारतीय ड्रविड	८,१२,११३	२१,७७५	७,२२,८६०	४६६	६६,६६१	२८८
लांकिक मुस्मा	३,३६,४५६	४४	१६	३,३६,३७४	१६	—
भारतीय मुस्मा	४४,४६६	४	१६	४४,४६५	११	—
अंग्रेजी	१०,६३८	२४	—	—	१०,८२७	७
लन्सी	३६,६६६	४१६	२२	५	३६,१७२	८
जा	१८,०५८	२३	३	१८,०२१	८	३
वेददा	६,०७८	१,६०६	४,४४२	१	२७	२
मेपि	२६,५८८	३,११६	१६,३३३	५,०४०	४,७४१	५
जम्मा	६०,६१,३३६	३७,३१,६७६	१३,२३,२२५	४,०७,६२५	५,६७,४२७	१,०८०

मखु दु, तर छु धाःसा मनुष्यत्वयात क्खंका
स्वयगु चलन मडु ।

धन च्वंपि माँ-बौपिसं थः मचा-खचातयत
झी थाय् थें थःगु छ्येँ दुगु, उगुं थुगुं सफू
मब्वंकु । मचां निसं क्रमानुसार ब्वंकई । उच्चा-
रणया वारे नं झीथाय् थें 'ट' व 'त', 'ठ' व
'ध', 'के' व 'क्य', 'ओ' व 'व', 'श' व 'स'

उ ऊ—पवर्गा^e—ओष्ठस्थान, म्हुतुसी

ए, ऐ — कण्ठ-तालु ।

ओ, औ — कण्ठ-ओष्ठ ।

व — दन्तज ।

ड, ङ, ण, न, म—नासिका व थः थःगु स्थान ।

^a क, ख, ग, घ, ङ । ^b च, छ, ज, झ, ञ ।

^c ट, ठ, ड, ढ, ण । ^d त, थ, द, ध, न ।

^e प, फ, ब, भ, म ।

उपर्युक्त उच्चारण भेदयात स्यना मव्युगु निर्मित्थौ शीगु उच्चारण अशुद्ध जुल, कल्पना-नुसार प्रकट याःगु भाव=भाषा नं अशुद्ध जुल, भावानुसार चोगु लेख नं अथे हे जुल । यावत् अशुद्ध ज्वीका च्वने माल । पुसा मभिन धायवं फल नं भिनि मखु धावथे मचां निसं अशुद्ध उच्चारण यायगु बान्ही दुगुलीं तद्विक जुका नं अथे हे जुल । अशुद्ध धका स्युसा नं तोते मफुत् । सुं पण्डितं ठीक हे धालः—‘ज्वीधुंगु चित्ते मखुगू व बान्ही, तोतेगु थाकु जुल मारखानी’ । विद्या व शिक्षा मदयकं जीवने छुं सफल ज्वी मखु । न्हागुं उन्नति यायत् सर्वप्रथम विद्या हे माल । विद्या हे मानवतया मिखा खः । विद्या हे खुया यने मफइगु धन नं खः । विद्या मदयका च्वने माल धायवं मिखा दुसां अन्धो धाई । उकिं पण्डित तयसं धाःगुः—“सर्वद्रव्येषु विद्यैव द्रव्यमा-हूरमुत्तमं” “सर्वस्य लोचनं शास्त्रं यस्य नास्त्य-न्ध एव सः” ।

जिपिं थें जापिं नेपालि विद्यार्थीतयत विदेशे च्वना आखस्यने धैगु छखेलें साप थाकु छखेलें महालज्ज्या व देशया नं निन्दा । छाया धाःसा—जिमित गुरुजनपिसं व माँ-बौपिसं कमसे कम थःगु मातृ-भाषाया नं छुं शिक्षा बियातःगु दुगु मखु । व्याकरण व शब्दोच्चारणया ज्ञानया खं ला छखे हे ति । छन्हूया खँ—छको थन विद्यालये मेमेपिं शिष्यपित थें जित नं वाक्यरचना यानाः च्वना क्यने माल । जिगु वाक्यरचना व जिगु उच्चारण तायाः, छको ला जिगु ऊपरं

सकल शिष्यपिं न्हिल । छाया धाःसा—जिगु उच्चारणे व लेखे दन्त व मुर्द धैगु भेद छुं सीमदु । ब्याकं समान जुया च्वन । थुथाय तक जिके शब्दोच्चारणया ज्ञान मदुनिगु खः । अन छम्ह विद्यार्थी जिके थथे न्यन—“छं छिमि भाषाया बारे गोगु छ्वास तक च्वना तयागु दु ।” न्हापां ला थ्व प्रभया उत्तर बियत जितः अतिकं लज्ज्या जुल । तर छुयाय् ? उत्तर मबीसे मगात, यथार्थ उत्तर बी हे माल । आखिरे विवश जुया थथे धयाः—

“खः छुयाय् ! जिमि देशे जिमि मातृ-भाषा च्वनेगु व च्वंकइगु छुं प्रबन्ध मदु । स्कूल कालेजे नं थौं तक थुगु विषये सुनानं चर्चा मयानि ।”

“अथे जूसा छिमि भाषाय् छुं हे साहित्य मदुला ले ?”

“दु जा यक्को दु, तर जिं मस्युनि”

“छिमि सर्कारं थुकिया बारे छुं हे प्रबन्ध-याना तःगु मदुला ?”

“प्रबन्ध यानातःगु ला दु । लाइब्रेरी नं दयकातःगु दु, तर स्वैतं अनच्वंगु सफुत स्वेगु मौकामदु धाःगु न्यनातैगु दु । भाषा च्वंकइगु बारे ला जिं बांलाक मस्यु तथापि जिगु मचा विचारं स्वे बले आतकं छुं प्रबन्ध याःगु मदुला धैथें च्वं ।”

थ्व खं न्यना गुलिं समझदार विद्यार्थी-तयसं नेपाल सर्कारिया प्रति भति खेद प्रकाश यात.... ।

थ्व प्रश्नोत्तर द्वारा जिगु चित्ते साप दुःख जुल । ‘सुखया ल्यू ल्यू दुःख नं, दुःखया ल्यू

ल्यू सुख नं वई' धा:थें अकस्मात् छन्हू जितः
पिउनं पत्रिका छगू बिया वन । पोला स्वयां
श्रीस्वयम्भूया चित्र दुगु 'धर्मोदय' पत्रिका !
काचा काचां प्वीका स्वयां ब्याकं नेपालभाषायागु
लेखत जक खने दया वल । गनं छगू पृष्ठे—
श्री ३ पद्मशम्शेर जुजुया कृपां आः नेपाले अनेक
पब्लिक् स्कूलत नं खीले जुल...नेवाभाय्या सफूत
नं छापे याय् जिल...जफत जुया च्वंगु ज्ञानमाला
सफू नं लिख बिल...धैगु इत्यादि समाचार नं
खना । तुरन्त थ्व शुभ समाचार पासार्पित कना ।
समाचार न्यना इमिसं आःयाम्ह जुजु श्री ३ यात
प्रजाहितैषी व विद्या प्रमीम्ह खः धका अति प्रशंसा
यात ।

भवसङ्क्रान्ति सूत्रम्

(अनुवादक—श्री पू० बा० नेवा)

[निम्न सूत्र महायान दर्शन-शास्त्रया छगू
प्रामाणिक सूत्र खः । थुकी शून्यवादया प्रतिपादन
व विज्ञानवादया पुष्टाई दु । चीन, तिब्बेत व
अंग्रेजी भाषाय् थुकिया अनुवाद दोछिदँ न्हापा
निसें हे उपलब्ध दु । झीगु भाषाय् अनुवाद
जूगु थ्व हे सर्वप्रथम ज्वीमा । नेपालि बौद्धपिनि
साहित्य व दर्शनया सफू-कोथाय् थुजागु ग्रन्थया
कमी मदु । अतएव झीसं थुगु हे रूपं झीथाय्
च्वंगु महायान दर्शन-शास्त्रया अनुवाद न्हिया
न्हिथं बढेयाना यंकेमाः ।—सं०]

नमस्सर्वबुद्ध बोधिसत्त्वेभ्यः ।

थथे जिं नेना—छकः भगवान् बुद्ध
राजगृहया शहरे, कलन्तप पँ-भ्वया दश्वो दोछिल
निस व नेम्ह भिक्षुपिसं लिका व आपलं
बोधिसत्त्वमहासत्त्वपिं नाप च्वना विज्यात ।

वर्तमान युगे न्हाथाय्सं पत्र पत्रिका व
पुस्तकया प्रचार माक्को जुयाः च्वन । झी हिमगिरी
नेपाले नं थथे हे प्रचार जुयमाल । उलिमसि
जनतापिं दुथाय् 'धर्मोदय' थें जागु चिकिचा
धंगु मासिक पत्र छगू प्याहाँ वयवं तुं झीपि
सन्तुष्ट जुय ज्यूगु मखुनि । थुगु हे रूपं साप्ता-
हिक, पाक्षिक व दैनिक पत्रिकात नं पिकाय्
फयकेमाः । थासे थासे विद्यालय व पुस्तकालयया
स्थापना याना जनतापित विद्यादान बिय फयकेमा-
ल । प्रत्येक विद्यालये नेपाया नितानं प्रमुख भाषायात
स्थान दयमाः । आशा दु कि श्री ३ महाराजया
प्रजाप्रेमया प्रभावं व प्रजापिनि साहित्य प्रेमया
प्रभावं नेपाल देशया सुवर्णयुग हानं छको याकनं
हे वई ।

अवले मगध देशया जुजु बिम्बिसार,
राजगृहं पिहाँ वना, कलन्तप पँ-भ्वे भगवान्
चोना विज्यागु थास थेंकः वन, भगवान्यात
जःपां सोचाःहिला छगु कुने फेदुल । अले व
जुजुं भगवान्याके थथे नेन—गथे भगवान् !
रागद्वारा न्हापा याय् धुंगु अर्थात् आ मदेधुंकुगु
कर्म हानं मरण काले खनेदःवै ला । हानं
संसारे फुक वस्तु शून्य जुयानं, याय्धुंगु कर्मया
फल गथे मतंगु । (कथं भगवान्, कृतं कर्म-
सञ्चयं प्रतिरुध्य चिग्निरुद्धं मरनकाल उपस्थितं
मनसोऽभिमुखी भवति । शून्येषु सर्वसंस्कारेषु
कथं कर्मनामविप्रणाशोऽस्ति । How is
it, O Blessed one, that an action
which has been done previously

through passion and destroyed long before, happens entirely to appear in front at the moment of death; and again although all things are entirely void and non-existent, the fruits of action performed are not lost ?) बांलाक कना जितः थो शंकां मुक्त याना बिज्याहुँ ।

अले भगवानं जुजु बिम्बिसार यात लिसबिया धयाबिज्यात । भो जुजु, छित छगु दृष्टान्त बिये—“छम्ह मनुषं म्हगसे, छम्ह बांलाःम्ह मिसा खन । व मिसा नाप वया म्हगसे हे घनिष्ठ संबन्ध नं जुल ।” आ थोखें छि छु बिचायाना ? व म्हगसे खंम्ह मिसा वास्तवे दुला कि मडु ?

जुजुं धाल—व मिसा वास्तवे मडु । भगवानं धयाबिज्यात—म्हगसे व मिसायात खना, म्हगसे हे व मिसायात प्रेम याम्ह मनूया बारे छु बिचायाना, जुजु ! व मनूयाके तःधंगु ज्ञान दुला कि मडु ?

जुजुं धाल—व मनू मूर्ख हानं व मनूयाके बुद्धि मडु । छाया धाःसा—व म्हगसे खंम्ह बांलाःम्ह मिसा वास्तवे दुम्ह मखु, प्राप्तयाय् फैम्ह नं मखु । गथे व मनुनं व मिसा नाप अज्योगु प्रेम याय् फै, गुगु प्रेमं वयात व मिसा ब्यलंब्यः लुमना चोनी ।

अले भगवानं धयाबिज्यात—अथे हे, हे जुजु, मूर्ख अज्ञानी, संसारी मनुषं जब छुं वस्तु, (रूप) वैगु मिखां खनी वया मने छगु किसिमया सुख-भावना दनावै, अले थ्वहे सुख-भावनास व मनू पेपुनि अर्थात् तासेज्वी (अभिनिवेश) ज्वी । वयां लिपा व मनुषं थ्व

वस्तु प्राप्त याय्गु प्रबल इच्छा उत्पन्न यानाचोनी । अले व मनुषं व हे वस्तुया प्रति तृष्णा धारण यानाचोनी । अले थ्वहे तृष्णांयाना मनुतसें लोभ, क्रोध, मोह जन्यगु कर्म—शरीर, वचन व मनं—याना चोनी । तर थज्योगु कर्म याय् धुन धाय् व नष्ट जुया वनी । नष्टज्वी धुनेव पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण, च्वे, के गनं हे थाना चोनी मखु । अले मरण काले जब व मनोविज्ञान लोपज्वीत ठीक जुया चोनी, अले न्हापा याना तयागु फुक्क कर्म हानं छक न्ह्योने खनेदःवै । गथे कि व म्हगसे खंम्ह बांलाःम्ह मिसा व म्हगसे खंम्ह मनू दने धुंका लुमंकि भले न्ह्योने खनेदःवै अथेहे, हे जुजु, दयाचोंगु मनोविज्ञान मदयावने तेनिगु बखते लाक मेगु भविष्य मनोविज्ञान दनावै । थो मनोविज्ञान मनुष्य वा देबलोके, पशु या भूत-प्रेत या नरके जन्मज्वी । मेगु न्हूगु भविष्य मनोविज्ञान दना वेवं, मेगु चित्तसंतति अर्थात् विचार-धारा कर्मविपाकभोग याय् दनावै । तर अज्योगु छुं वस्तु (धर्म) मडु, गुगु कि थुगु लोकं मेगु लोक तक वने फयु । बरू कर्मफल धाःसा जन्म-मरण नाप प्राप्त जुजुं वनी । उर्कि, हे जुजु, न्हापायागु मनोविज्ञान फुइगुया नां हे मरण खः । मेगु भविष्य मनोविज्ञान दना वैगुयानां हे जन्म खः । न्हापायागु मनोविज्ञान फुना गनं वना चोनीगु मखु । मेगु भविष्य चैतन्य दनावैगु भले थुगु हे थासं वैगु धकानं छुं स्थान मडु । थथे छाया ?—व न्हापायागु मनोविज्ञान स्वभावं हे शून्य । मरण नं स्वभावं हे शून्य । कर्म नं स्वभावं हे शून्य । व लिपा दनावैगु मनोविज्ञान नं स्वभावं हे शून्य । जन्म नं स्वभावं हे शून्य । तर कर्मया फल धाःसा तनी मखु । उर्कि, हे जुजु, फुक्क प्राणितसें

अज्ञानवश जीवनया शून्यता मथुया भूलं जीवनया
इच्छा याना चोनी, गुगु इच्छा घःचाहू धे
हिला चोनिगु खः । ध्वहे माने प्रकाश यायूत
भगवानं ध्व गाथात धयाविज्यात । :-

सर्वमेतन्नाममात्रं संज्ञामात्रे प्रतिष्ठितम् ।
अभिधानात्पृथक् भूतमभिधेयं न विद्यते ॥

फुक्क वस्तु संज्ञामात्र अर्थात् लुगु नाममात्र
खः । खालि नामे जक च्वना च्वंगु खः ।
गुलि तक्क वस्तु नामं सीके माःगु दु व फुक्क
नामं भिन्न मखु ।

येन येन हि नाम्ना वै यो यो धर्मोऽभिलष्यते ।
नासौ संविद्यते तत्र धर्माणां सा हि धर्मता ॥

भिन्न, भिन्न वस्तुयात भिन्न नामं सोके
माःगु जुया च्वन । तर वस्तुया अस्तित्व नामे
मदु । ध्व हे धर्मया धर्मता खः ।

नाम्ना हि नामता शून्य नाम्ना नाम न विद्यते ।
अनामकाः सर्वधर्मा नाम्ना तु परिदीपिताः ॥

नाम स्वभावं हे शून्य । नां नामे दै
मदु । फुक्क वस्तु निर्नामता खः । भूलं नाम
कया धायगु जुया चोन ।

इमे धर्मा असन्तश्च कल्पनायः समुद्धिताः
साप्यत्र कल्पना शून्या यया शून्य विकल्पिताः ॥

परिणामे ध्व वस्तु मदुसां कल्पनां दयका
काल गुगु कल्पना न शून्य हे खः । हानं

गुगुलि शून्यया विकल्पना यात ।

चक्षु रूपं पश्यतीति सम्यग्द्रष्टा यदुच्यते ।

मिथ्या श्रद्धस्य लोकस्य तत्सत्यं संवृतीरितम् ॥

मिथ्या श्रद्धाया कारणं मिखां रूप स्वया
च्वना धका गुगु लोकं धाईगु खः, ध्व सत्ययात
संवृति अर्थात् सांसारिक सत्य (Relative Truth),
धका जक धाई ।

सामाग्या दर्शनं यत्र प्रकाशयति नायकः ।
प्राहोपचार भूमिं तां परमार्थस्य बुद्धिमान् ॥

नायकं अर्थात् भगवानं फुक्क वस्तुया
उत्पत्तिया कारण दु धका क्यनाविज्याई । श्वयागु
वास्तविकता सीकेगु लँ सीका बुद्धिमानं
बिचा यायू माःगु जुल ।

न चक्षुः प्रेक्षते रूपं मनो धर्मान् वेत्ति च ।
एतत्तु परमं सत्यं यत्र लोको न गाहते ॥

न मिखां रूप खनी, न मनं धर्महे—
थोयात हे वास्तविकता (परमं सत्यं Absolute
Truth) धाई, गुगु मूर्ख लोकजनं थुइ मखु ।

भगवानं थुली आज्ञा याना विज्याय धुंका
मगधया जुजु बिम्बिसारं ध्व खँ यात मर्यादापूर्वक
थुइका काल । अले भिक्षुपिं, बोधि सर्व
महासर्वपिं, मनुषपिं, द्योपिं सकलें खुशी जुया
ध्व ज्ञानयात श्रद्धापूर्वक ग्रहण यात ।

आर्यभव सङ्क्रान्तिर्नाम महायानसूत्रं संपूर्णम् ।

प्रेमया बलिदान

(चोम्ह—श्री अशोकरत्न)

उत्वे भगवान् अंशुमान्, संसारयात थःगु
लालिमां तपुयाः अस्तागमन जुयाः वनाच्चन ।
थुत्वे संध्यादेवीं आरतीया पुजाभः ज्वना आकाशं
मुसुहुं न्हिला पृथ्वीस काहाँ वयाच्चन । कवि
देविन्द्र धाःसा वगीचाय् च्वनाः कापि व कलम
ज्वना गुन गुन हाला च्वन । सिच्चुसे च्वंगु
फसया चाले मगन्मस्तजुसे, रंगविरंगया स्वाँमा-

तस्यें छयेँ लहुकु
लहुकु संका वगीचाय्
वोपित स्वागत
यानाच्चन । कोकिल
हंगतया 'कुहुँ कुहुँ'
नादं वगीचो छगूलिं
श्वयाच्चन । फसया
वेगे 'सर-सर फर-
फर' शब्द वयाः
देविन्द्रया ध्यान
भम जुल । छुकिया
शब्द थें धका
फःहिला सोबले,
ल्यूनेया बेचेसं
गुलाबी रंगगु सारीं-

सिना सुं नवयुवती छम्ह किताब स्वयाः च्वंगु !
देविन्द्र हानं कलमज्वना घुरेजुल तर छत्वा हे
कविता दयके मफुत । ध्यान फुकं 'सर-सर
फर-फर' शब्देसं लाःवन । देविन्द्र गम्भीर जुसे
बुलुहुं, नवयुवतीया ल्यूनेपाखें, छु किताब थें धका
सोबले देविन्द्रया मने आनन्दया थाःगाः मन्त—
“अहा ! थवजा जिं च्वयातैगु 'प्रेमया कविता'
धका खनि ” ।

देविन्द्र भति लिक्क वन, “देवि, क्षमायाना
दिसँ, छिगु घडीस गुलिवजे जुल थें ? ”

“ठीक छ वजे जुल । ”

“जिगु घडी वन्द जुगुलिं छित थुलि
कष्ट वियमाःगु, थुकी माफयाना दिसँ ! ” धका
देविन्द्र थःगु घडीस ताइम् मिलेयात ।

नवयुवतीं धाल—“थुकी माफ काय्माःगु

हुं खँ महु देविन्द्र-
जु ! ”

“जि कवि,

जिगु नां देविन्द्र
धका छिं गथेयाना
सीकादिया ? ”

धका देविन्द्रं धाल ।

“श्व छिगु

किताबं परिचय
विल' धका देविन्द्र-

या ल्हाती किताब
बियाः युवती मुसुहुं

न्हिल ।

किताबे दुने

च्वंगु थःगु तस्वीर

खनाः देविन्द्रं धाल—“देवि सुमित्रा ! छिला
जितः किताबेच्वंगु तस्वीर स्वया धका म्हसीका
दिल ! ”

“छिं जिगु नां गथे सीका दिया ले ? ”

“गथे किताबे च्वंगु तस्वीर स्वयाः

छिसं जितः म्हसीका दिल अथे हे जिं

छिगु किताबे च्वंगु कोमल आख स्वयाः...

थुकी आश्चर्य हे छु ? ” धका देविन्द्रं मुसुक

★ आत्मार्पण ★

(चोम्ह—श्री रामसुन्दर श्रेष्ठ)

वरदे ! गुण छुं रति हे मदया,

जुइमाल जिपिं ख्वबिया वश थौं;

शरणागत आ जि वया शरणे,

पदया रज हे जित हा ! महु न्हाँ ।

मनया पुजबः ख्वबिया जल श्व,

फुक मेगु मनोरथयागु ज्वलं;

मफु मेगु कथं छिगु छुं तप याय्,

भति छुं दुगु जिं छित छाय् त वया ।

न्हिला लिसः बिल ।

अले सुमित्रां—“कवित लिसे खँ लहाना
सुनां जक लाके फई !” धका धाल ।

“जि कविला मखु, अयसां छुं भति
अभ्यासया बलं.....”

“छि कवि खः मखु श्व छिगु कवितां
सी हे दु” धयाः सुमित्रा बिचे खँ त्वालहाना
भया वनी तिन ।

“आः हानं छिगु दर्शन गबले थें....?”

“जि देविला मखु जिगु दर्शन याना
दीत....! जिला बरोबर श्वहे समय थन चाःह्यु
वयाच्चवना; वरु कवियात धका नमस्कार यायमा
धका देविन्द्रयात “नमस्ते कवि देविन्द्र !”
धयाः सुमित्रा उखें तुं वन ।

देविन्द्र नं—“नमस्ते सुमित्रा देवि !”

धयाः थुखें तुं वन ।

+ + + +

कन्हे खुनु वहे न्ह्याय्पुसे च्वंगु समये
सुमित्राया प्रतिक्षयासे कवि देविन्द्र बगीचाय्
चाःहिला च्वन । छकतलं, “नमस्ते कवि देविन्द्र”
धैगु मधुर शब्द बल । सुमित्रा देवियात खँहे
मखँनि मनया त्रानेसं देविन्द्र, “नमस्ते सुमित्रा
देवि” धका लिसः बिया लिफ सोवले वहे
गुलाबी रंगया सारीं सिना च्वंम्ह देवि !

“छि झाई धका आशाकया च्वंचवनागु
ताउ हे जाय् धुंकल का !”

“अपाय्चो आशाकया च्वनेमाःगु छु दु ?”

“दुगु तु छुं मखु, अयसां.....मन
सन्तोप.....”

“जिर्थि जाःम्ह लिसे छि, छु सन्तोप
ज्वी ? जि जुल अनपढ़ छि जुलं कवि.....!”
धका बागःमिखां स्वया उत्तर बिल ।

थुकिया जवाब, देविन्द्रं केवल मुसुक
जक न्हिला बियाः, “झासं, मचा चाःहिला वये”
धका सुमित्राया नाईसे च्वंगु लहा ज्वन ।
सुमित्रां म्हुतुं छुं मधासे, केवल हेराया
अंगू दुगु लहा बिया फिसिक न्हिला अनुमति
बिल ।

“अहा ! गपाय्चो बांलाःगु दृश्य, सूर्जया
लालिमा रंगविरंगया स्वाने खयाः गन्यागु रूप
खने दयाच्चन । कोकिलया ‘कुहुँ कुहुँ’ नाद
वीणाया सिबे मधुरज्वीक ताय् दयाच्चन” धैगु
अर्थया झलक् वइगु कविता छपु देविन्द्रं अति
मधुर स्वरं हालाः प्रकृतिया वर्णन यात । देविन्द्रया
कविता न्यनाः सुमित्रां—“कोकिलया ‘कुहुँ कुहुँ’
नाद सिबे जितः जा छिगु हे कविताया स्वर
बांला; छिगु स्वरया न्ह्योने जितः जा मेगु फुकं
फ्रिक्का” धका फिसिक न्हिला धाल ।

“जिर्थि जाःम्ह मूर्खयात छि आकाशे
गयका दियां छुयाय् !” धका देविन्द्रं धाल ।

“न्ह्यागु धयादिसँ, जितः जा छिगु हे
सः मधुर” धका चाःह्यु छुं लिपा सुमित्रा
घडी स्वयाः—“अहो ! सातबजे जुइन, लिवात,
थौंयात विडाज्वी, कन्हे हानं.....नमस्ते” धया
सुमित्रा वन ।

देविन्द्र नं—“नमस्ते, कन्हे हानं श्वहे
इले.....” धया वन ।

सुमित्राया कल्पनास—“गन्यागु स्वर !
वीणाया सिबे नं मधुरगु ! गपाय्चो बांलाःगु
ख्वा ! मानो काँसया थें !”

देविन्द्रया कल्पनास—“गजागु मिखा !
गजागु हाउ-भाउ ! कताम्हलि थें जाःगु शरीर,
मधुरगु वाणि !”

+ + + +

सुमित्रा, आः छ ल्यास्ये जुय धुंकल ।
आः छ देविन्द्र नाप चाःहू जुयगु बांमला ।
समाज व लोकं धाइगु खँ स्मरणे तयाः देविन्द्र
नाप जुयमते । हानं, छंगु विवाह नं सुन्दर
नाप याय्गु पक्का याय् धुन । उकी नं.....”
धका रजतरत्नं म्हाय्म्हसित धाल ।

सुन्दरया नां न्यनेमात्रं, सुमित्रा देविया
रुवा खिउंसे च्वन । अबुम्हसित छुं लिसःबी
मफया छथौँ जक कोछुना वैँ स्वयाच्वन ।

कोछुना जक च्वंगु खनाः रजतरत्नं
सुमित्रायात थथे धालः—

“सुमित्रा, छाय् छुं लिसः मबियागु ? छन्त
प्रसन्न मजुला ? ”

“अबुजु ! श्व प्रश्न जुलसां भति गम्भीरगु,
जिगु भविष्य जिन्दगी भर तकया खँ । जिके
पूर्ण विश्वासदुं कि छिसं जिगु सुखया लागी
भरसक कोशिश याना दिई धैगु । तर थुगु
खँया लिसः बीत भति विचाः याय्गु समयमालि
धेँ चों । ”

“थुकी छु विचाः याय्माःगु दु ? धन
दुम्ह, बांलाम्ह, भिम्ह खः; फुकयसं छन्त लोम्ह
खः, थुकी छुनं विचाः याय्माःगु मद्दु, थुकी
छ माने जुयमाः ” धका रजतरत्नं जोर बियाः
धाल ।

“तँचाया दी मते अबु, जि सुन्दर नाप
विवाह याय्गु इच्छा मजु । श्व जिगु जिन्दगीया
खँ खः । मनुष्य धर्मानुसार, थुकी ज्यू-मज्यू
विचार याय्गु अधिकार, जितः नं छुं भति
दयमाःगु खः । छथुं धयादियां, थन्यागु जटिलगु
खँयात गथेयाना छकोलनं निराकरण याय् फई ?
थुकी छि हे छको बांलाक विचाःयाना स्वयादिसँ”
धका सुमित्रां धाल ।

थःगु खँ कातेयात धैगु जक भावनां
रजतरत्नं, कर्तव्य व धर्मया बारे व मानवताया
व्यक्तिगत अधिकारया बारे छुं छुं हे विचार
मयासे झुकेजुयाः—“छंगु जिन्दगी भिके मभिके;
जि धाःथेँ याय्माः, न्हाथे जुसां छुं अबु जि
खः । अबुपिसं धाःगु खँ माने याय्माः । जि
यानाथकागु खँयात फरक याय् फैमखु” धका
गर्जेजुयाः धाल ।

श्व अबुजुया वज्रया सिवे कठोरगु शब्द
न्यने मात्रं सुमित्राया मिखां खोभी सो सो
बल । खोभी वयकाः—“अबु, सुन्दर नाप विवाह
याना बियगु माने निम्ह अन्जान् बालकपिनि
हत्या याय्गु थें जुई । थुकी छि बांलाक
विचाःयाना स्वयादिसँ” धका धयाः मिखाय्
च्वंगु खोभी हुहुं सुमित्रा देवि सरासर वन ।

“अहो थन्यागु अपमान ! जि धैगु खँ
हे माने मज्वीगु ! थौँ तक जि धाय् धुंगु
खँ फरक मयानानि । आः नं फरक ज्वीमखु ।
सुन्दर नाप हे अवश्य विवाह जुई” धका
रजतरत्न कठाय् इरू-थिरू जुयाः मुनु मुनु
हालाच्वन ।

+ + + +

कल कल सःवयाः च्वंगु गंगाया सीथे,
लखे तुटी संका देविन्द्र व सुमित्रा निम्ह म्हिता
च्वन । सुमित्रा झुकेजुयाः, लखे थाहाँ वयाः
पुनः विलीनजुयाः वनाच्वंगु लःया बुल् बुल्
स्वयाःच्वन ।

‘थजागु न्हाय्पुगु समये, छाय् छ खँ-
खँ छुं मल्हासे झुके जुयाः च्वनागु” धका देविन्द्रं
सुमित्राया क्रोमलगु ल्हाज्वना प्रश्न यात ।

सुमित्रां देविन्द्रयात प्रश्नया उत्तर छुं

मब्युसे, मिखां जक खोभी सो सो वयकाः
देविन्द्रया मुलेसं भोसुला खवल । आश्चर्यजुयाः
देविन्द्रं धालः—

“प्रिय सुमित्रा, छाय् ? छु जुल ?”

“प्रिय देविन्द्र ! आः झीपिं थन्यागु किस्मं
मिले जुयाः खँ ल्हाय् दे मखुत । झीगु प्रेमयात
समाजं स्वय मफुत, उकीं नीर्दयी समाजं झीत
फायाः जितः विवाहयानाः विइगु जुल.....।
क्षेमायाना दिसँ देविन्द्र ! जिं गुलिखे हे माँ-अबुयात
समझे याका, तर अपसोस ! इपिं धनया लोभे
लानाः जिगु खँ माने मजु । थौं छि गरीब,
सुन्दर धनी । सुन्दरया द्वारां धन प्राप्तज्वीगु
खना झीगु प्रेमयात फायाः जितः सुन्दर नाप
बियाः छुइगु जुल.....। तर छित विश्वास बिये
कि श्व ज्या कदाचित सफल ज्वी मखु ।
सुन्दर नाप विवाह यायगु पलेसा बरु जि
सिना हे वनेगु कबुल याये” धका खोभी हुहुं
सुमित्रा देविं धाल ।

सुमित्राया खँ न्यने मात्रं देविन्द्रया नुग
नं खुलु खुलु मिन । मिखां खोभी भर-भर वल ।
आखिरे सुमित्रायात थथे धाल—

“प्रिय सुमित्रा ! छं धाःगु खँ सत्य खः ।
थथे कदाचित जुई मखु । झीगु पवित्र प्रेम ..!
झीगु प्रेमयात सुनानं स्यंके फई मखु । समाजया
विघ्न व बाधयात हटे यायगु सक्ति, अवश्य-
मेव श्व झीगु सत्य तथा पवित्रप्रेमे दु ।”

थुली खँ ल्हाय् धुनेवं निम्हसिया ख्वाले
पुनः प्रीति व सन्तोषया किरण उदय जुया वल ।
देविन्द्रं धाल—

“प्रिय सुमित्रा ! श्व झीगु प्रेमयात अमर
यायनु ! प्रेमयात अमर यायया लागी झीसं,

झीगु प्रेम थें नीर्मलग् श्व गंगाया लखे ल्हा
थुनाः प्रतिज्ञा यायनु !” थुलि धया देविन्द्रं गंगाजी
ल्हा थुनाः, “जिं श्व प्रेमयात गुकथं हे दाग
कीके मखु” धका प्रतिज्ञा यात । सुमित्रां नं
अथे हे धयाः प्रतिज्ञा यात ।

थुलि सिधय्का परस्पर प्रेमरसपान याना-
च्वंगु बखते, बियावना च्वंम्ह सूर्जया किरणं इपिं
निम्ह प्रेमीतयत असिर्वाद बिया वन ।

+ + + +

रजतरत्नया छये, थौं, सुयां लिमला ।

खूब चहल-पहल दयाःच्वन । बिजलिया ज्योति
सारा छये जग-मग जुयाच्वन । फुकसियां चुके
खूब बांलाक इन्तजाम यानाः च्वन । रजतरत्नं
थःगु कारा काराच्वंगु सः पिकयाः, “खँला,
खूब बांलाकेमाः ! श्व थथेति व अथेति” धका
फुकसितं धयाः च्वन ।

यानंनिसें मैन्टोलया जः खनेदयाः म्वाहालि-
सः ताय् दया वल ।

“लँसो वोपिं वल खँला ! माःगु ब्याकं
ठीकया” धका धयाः रजतरत्न तले थाहाँ वन ।

मनूतया काला-कुलु शब्द व म्वाहालि
आदि पंचबाजाया शब्द वयसाथ् देविन्द्रया झसंक
वन । जुरुक दनाः इयालं स्वत ।—“थाथें
सुमित्राया विवाह सुन्दर नाप ज्वी ला.....!
कदाचित खँ मखु...वं प्रतिज्ञायाःगु दु, व
सत्यवती स्त्री खः । जिमिगु पवित्र प्रेमयात
सुनानं विघ्न याय फई मखु । जिमि प्रेम
अवश्य अमर जुइ” धका मती कल्पना यायां,
काचा काचां कोठां प्याहाँ वयाः स्वाहनं काहाँ
वन । अपसोस ! स्वाहान् चुलुयाः देविन्द्र
स्वाहान्च्वं नसें कोथ्यंक कुतुं वन । म्ह छम्हं

सम्पादक्यात पौ व धर्मोदय सभायांत चन्दा

हीया ही जुयाः छवाराचिना च्वं च्वन ।
मफु मफु दनाः निपला स्वपलाति छु
वनज्वो हानं मेगु स्वाहानं कुतुं वन । देविन्द्र
स्वाहानं के छवारा चिना च्वन । दनेगु सामध्य
मन्त । अनसं च्वना सुमित्राया रूपे ध्यानयाना
च्वन । म्हुतुं स्पष्ट ज्वोक खं लहाय् मफुत ।
सुमित्रा नाप गंगाया तोरे च्वना प्रतिज्ञा याना
च्वंगु दृश्य जक खनेदया च्वन । मफु मफु
सुमित्रा देवियात पुकरे यातः—“सुमित्रा !
सुमित्रा !! जितः माफ व्यू, जि अन्तिम
अवस्थाय झीगु प्रतिज्ञा सफल याय् मफुत
धुफी क्षेमा या सुमित्रा !” धाधां देविन्द्र
सदाया निमित्त विदा जुयाः वन ।

कुने म्वाहालि पुयाः जोगित प्याखँ हुया
च्वन । तले—“सुमित्रा गन वन, आःतकं खने
मदु । थजागु वखते गन वना च्वन का !”
धका सुनु भुनु हाहां रजतरत्न सुमित्राया
कोठाय् वनाः सो वन । सुमित्रा देवि घना
च्वंगु खनाः थथे धालः—

“श्वर घनेगु समय मखु सुमित्रा, दँ !”
निक स्वक सःतल नं सुमित्रा दना मवोगु
खनाः—“छ मदया फुक ज्या-खँ रोकेजुयाः
च्वन, दँ !” धका रजतरत्नं लहा ज्वना थनेत
संगु वखते लहा ख्वाउंसे च्वना च्वन । रजरत्नया
मने झसंक वन, लहाते सोबले हेराया अंगु

मदु; अनसं हाय् सुमित्रा ! धाधां ग्वरातुल ।
रजतरत्नया न्हय्पने—“अबु, सुन्दर नाप
विवाह याना वियगु माने निम्ह अन्जान् वालक-
पिनि ह्या यायगु थें जुई बिचाः याना
स्वयादिसं !” धैगु वद जक ताय्दया च्वन ।
धुगु घटनां लिपा रजतरत्नया नुगले सुमित्राया
वचन गरे जुल । मिखां खोभी मय्बिया
वल—“हाय् सुमित्रा ! छंगु खँयात ध्यान बिया
मन्यनागुलि थौं छथिजाम्ह सत्यवती पुत्रो लिसे
वियोग जुयका च्वनेमाल, क्षेमा या पुत्री ! अभाग
अबुयात” धका विलापयाना च्वंगु वखते मनुत
सकलें कोठाय् दुने वयाः तोले तोले जुयाः
विस्मित जुयाः च्वन । अहो संसार ! अहो
प्रेमया वलिदान !! उकीं मखा धया तःगुज्वी
“दत्तले कुचा मदयका बिचा”

+ + + +

छखे पाखे कवि देविन्द्रया सी च्याना
च्वन, छखे पाखे सुमित्रा देविया, निम्हंसिया
अग्निज्वाला नीलाकाशस थाहाँ वना, निगूळि
छगू निर्मलगु रूप जुयाः, निर्मलाकाशेसं विलीनजुया
वनाच्वन । रजतरत्न मिखां खोभी सो सो
वयकाः, थःगु भूलया ऊपरे पश्चाताप जुसे,
नीर्मलाकाशे विलीन जुयाः वनाच्वंगु सुमित्रा व
देविन्द्रपिनि पवित्र प्रेमया ज्योति स्वया च्वन ।

सम्पादक्यात पौ व धर्मोदय सभायात चन्दा

सम्पादकजु ! सादर प्रणाम,

अहो ! धर्मोदय पत्र स्वंगू अंक नं खन ।
बांला ! साप बांला । तर पत्रिका धैगु बांलाइगु
गुकथं ज्वी ? मेमेगु वस्तु थें रूपाकारादि

बांलाय् वं बांला धाःगु खँ मखु ।

पत्रिका बांलाइगु ला सर्वप्रथम लेखत
बांलागु ज्वीमाः आखः स्पष्ट सीदुगु ज्वीमाः,
लेखत लोलो थाय् लोलोगु ज्वीमाः, मुख्यनं आखः

मदोंगु ज्वीमा । आखः दोन धाय्वं बांलाःगु
लेख नं बांमलाना वनि अर्थात् अर्थयां अनर्थ
ज्वीफु । झीगु भाषाय् ला अनुस्वार विसर्ग
अक पात धाय्वं हे अर्थ पाङ्गु । अज्ञागु दोष
रहितगु पत्रिकायात हे बांलाः धाय् माःगु, मखुला
सम्पादकजु ? किं सम्पादक, लेखक व
लेखिकापिसं थः थः पिनिगु ज्या थमं थमं
मदोंक याय् माः ।

भवदीय,
बुद्धोपासिका यमिनी

+ + + +

प्रिय महाशय !

धर्मोदयया न्हापायागु अंक स्वये धुन ।
थौं कन्हे नेवाभाषासं छुं हे पत्र प्रकाश मजू ।
थन्यागु अभाव पूर्तियाना व्यूया नीतिं आपा
धन्यवाद । जि आशायाना कि श्व सेवा सदान
शीर जुयेमाः । थःगु प्रयत्न साफल्य जुयेमाः ।
नेवा समाजं श्व कोशिश अवश्य लोमंकि
मखु व थःत उत्साह फक्को बियि, थुकि छुं शंकामदु ।

थौं झीसं थःगु पत्र पत्रिका बोने दुगु
झी सरकारया करुणारूपी मित्राया प्रभावं, खः ।
झीत सरकारं काय्मचा भाःपा झीगु भाषासं
सफु पत्र छापे याय्गु अनुमति व्यूगुया नीतिं
सरकारयात कृतज्ञता ज्ञाहेर यायेमाः । थन्यागु
बेलाय् झीसं थःगु भाषासं फक्को साहित्य
चवयेगु झीगु कर्तव्य खः । थःगु पत्रिकाय्
नाना प्रकारया लेख, द्रहानं परिपूर्ण जुया
बोनिर्पित तसकं उपयोगी जुयि धयागु आशा नं
दु ।

हितयाःम्ह,

डा० ईन्द्रमान

१९४७ जून निसैं अगष्ट तक धर्मोदय
सभायात चन्दा बियादीपिं भाजु मयजुपिनि
नामावली थथे :—

चूलपन्थ आमणेर ५) महानन्दी उपासिका
१०) धर्मानन्दी उपासिका १०॥) शीलाचारो
उपासिका १०॥) साहु हर्षरत्न तुलाधर १०००)
साहु जुजुमान दानमान शाक्य २०) साहु
करुणारत्न तुलाधर १०१) सिद्धिराज शाक्य ६१)
हर्षराज धर्मराज १०६) साहु जीवरत्न कंसाकार
१०६॥) धर्मपालि उपासिका ३) बद्रि उपासक
१) साहु कुलबिरसिंह लक्ष्मीबिरसिंह ४३) रामनाथ
मास्के ३) कृष्णभक्त श्रेष्ठ २) पूर्णलक्ष्मी उपासिका
५) न्हुछये माया १०) नानी सोभा उपासिका
२) रत्नमाया उपासिका ३) साहु त्रिरत्नमान
पूर्णमान १५०) बद्रिनारायण मानन्धर ५)
राजमान डंगुल २१) महारत्न उपासक ५॥)
रत्नपति शाक्य ३=) न्हुछये रत्न शाक्य ३=)
धर्मचारी उपासिका १०॥) विमोखा उपासिका १)
लक्ष्मीधाला उपासिका १) हख लक्ष्मी
उपासिका १) हेराकाजि बज्रा चार्य २)
धनमाया उपासिका २१) लतंमाया
उपासिका ६॥) दानदेवी उपासिका ५॥) लछिमाया
उपासिका २) कांछिमाया उपासिका १) लछिमि
देवी उपासिका १) गणेश कुमारी उपासिका ॥)
मोहनबेती उपासिका ॥) बालकजी ॥) सत्यराम
रंजित्कार ७) करुना उपासिका ५) देवरत्न
शाक्य ३०) बागनरसिंह लक्ष्मीनरसिंह शाक्य ५४)
साहु जुजुमान सिद्धिमान ५०) कुलबहादुर
तेकबहादुर २०) साहु कुलरत्न ३३३॥) साहु
द्रव्यरत्न ५१)

मंत्री,

धर्मोदय सभा, सारनाथ ।

समाचार

हाइस्कूल—गत वैशाख १ गते पाल्पा-तान्सेने 'श्री पद्म हाइस्कूल' खोले जुल । स्कूले थौं कन्हे २५० ति विद्यार्थीत दु । तल्लव काइपि आचार्यपि १२ म्हति दु । विना तल्लव विद्या ब्वंकइपि आचार्यत नं ८ म्हति दु । नेपाल सरकार हाइ-स्कूलया लागी वार्षिक ५ दोया सहायता विया च्वंगु दु । स्कूलया हेड्मास्टर व मैनेजर श्री अयोध्या प्रसाद प्रधान हँ ।

पुस्तकालय—पाल्पातान्सेने पब्लीक पुस्तकालय छगु नं खोले जुया च्वंगु दु । पुस्तकालयया नां 'धवल-पुस्तकालय' । थुकिया संचालक समिति नं नियमानुसार दु । हालयात पुस्तकालये २दो, ३दो ति सफूत संप्रह जुया च्वंगु दु हँ ।

बुटौली नं पुस्तकालय—थन नं पुस्तकालय छगु खोले जूगु दु । थुकिया नां 'महाविर-पुस्तकालय' थुकिया बारे नेपाल सरकार पाखें इन्काइरी ज्वी धुंसेली चायके बियगुतुं सम्मति वोगु दु हँ । थन नाइट स्कूल छगु नं खोले याःगु दु । स्थानीया सरकारया पाखें छुं सन्देश वोसेली नाइट स्कूल मधासें रात्री पाठशाला धैगु नाम चले जुया च्वन हँ ।

टौलिहवा—थन हाल साले हे श्री ३ पद्म शम्शेरया नामं स्कूल छगु खोले जूगु दु । थन न्हापां निसें सिद्धार्थ पाठशाला छगु नं दु । स्कूलया आस पासे तुं पुस्तकालय छगु नं खोले जूगु दु हँ ।

बुद्धगयाया बारे प्रबन्ध

गत महिनाय् लंका व भारत महाबोधि सभाया प्रतिनिधि मण्डलत, भूतपूर्व लंकाया अरम मंत्री, राजा हेवावितारणया नेतृत्वे, विहारया प्रधान मंत्री, श्री कृष्णसिंहया थाय् वनाः बुद्धगया बौद्धया लहाते लवलहाना बियगु बारे खँ लहात—गुकिया प्रबन्ध थौं छम्ह व्यक्ति महन्तया लहाती दु ।

प्रतिनिधि मण्डले महाबोधि सभा, सारनाथया मंत्री, भिक्षु संघरत्न, डा० साइमन् सिल्व व के० विमल शेकर दुगु खः । थुमिसं विहारया मंत्री याके—आः भारत स्वतन्त्र जुय धुंकल, उकिं सकल बौद्ध-जगतया आदरणीय बुद्धगया 'छम्ह व्यक्तिया लहाते दु' धैगु खँ धायके मोक याकनं हे बौद्धपिन्त बियमाल धका अनुरोध यात । जवाब ब्यूसे विहारया मंत्री, बुद्धगयाया बारे याकनं हे सन्तोषजनक व्यवस्था याय् धका धाल । (विश्वमित्र)

बुद्धगया सकल बौद्धपिनि खः--

गत महिनाय् कल्कत्ताय् धर्मराजिक विहारे महाबोधि सभाया ५६ गूगु वार्षिकमहासभा जूगु बखते बुद्धगयाया प्रबन्धया बारे छल-फल जुल । लंका महाबोधि सभाया ट्रस्टि श्री राजा हेवावितारण—गुम्ह उक्त सभाय् सभापति जुया च्वंगु खः—विहारया प्रधान मंत्री, श्री कृष्णसिंहं बुद्धगयाया बारे विहार विधान सभाय् याकनं हे प्रस्ताव छगु पेश याय् तिनि धका वयकयात धाःगु दु धका धाल ।

समां बुद्धगयाया वारे प्रबन्ध यायत् कमिटी छगू दय कल । सारनाथे अन्तरराष्ट्रिय मिश्रविद्यालय व कल्कत्ताय् एशिया संस्कृतिया संस्था आरम्भ यायत् मेगु कमिटी छगू नं दयकल ।

समां वैशाख पूर्णीया दिन पब्लिक छुट्टी घोषणा याय् नार्थ केन्द्रीय व प्रान्तीय सरकार याके प्रार्थना यात ।

आगामि दृच्छियात डा० श्यामाप्रसाद मुखर्जियात सभाया सभापति, श्री देवप्रिय वलिसिंहयात मंत्री व डा० अरविन्द बरुवायात कोषाध्यक्ष यात । (H. S.)

स्वतन्त्र बर्मा—गत ४ जनवरीस

बर्मादेश ब्रिटिश सरकारया लहाति मुक्त जुयाः स्वतन्त्र जुल । शोतुयू ज्वी २ घण्टा न्हो ऐतिहासिक भारी उत्सव यासे विधान परिषद भवने ब्वयकातःगु ब्रिटिश सरकारया युनाइन ज्यांक (ध्वाँय्) ककयाः तदनन्तर बर्मा स्वतन्त्र सरकारया तारा दुगु न्हूगु झः झः धाःगु स्वता रंग दुगु ध्वाँय् ब्वयकल । स्वतन्त्र दिनया उत्सव मानेयासे दके न्हाप्रां बाछिबाजादिं थाय् का शंखनाद याका स्वतन्त्र-दिन घोषित यात ।

कमसे कम १५ मिनेट ति लिपा उगु पतांग्रीस च्वंपि सकलें, झः झः धाय् क आलोकित यानातःगु विधान परिषद गृहे वन । अन बर्माया व्यवस्थापक सभा (Legislative) प्रदर्शन जुल । च्वांग्वेया साव्-स्वोथाइक्-स्वोब्वां थःमं उक्त सभाया सभापतित्व ग्रहण याय् धुन धैगु घोषित याय् धुंका विधिपूर्वक बर्मा-विधान परिषदया नं घोषित यात ।

अले विधान परिषदया मेस्वरत दनाः प्रार्थना यासे जातीय गीत गायन यात । बर्मा

स्वतन्त्र याय् या लागी उद्योग याम्ह ऊ० आउंसां व अन्य बर्मी नायकतया स्मरणे निगू मिनेट् ति मौन जुया च्वन । अनंली विधिपूर्वक सभापति श्री थार्किनुयात बर्माया मंत्री (Prime Minister) यात ।

नकतिनि शो तुइसे च्वना वया च्वंगु खः, प्रसन्नवदनपि बर्मी नायकपि व अन्य सकल मित्रपि विधान-सभा गृहं प्याहाँ वनाः स्वतन्त्र दिवस उदय जूगु जनवरी ४ तारिकया प्रातः-काल यात नमस्कार यात ।

बर्मा गवर्नरया प्रस्थान—

सर हर्वर्त् रेन्स, बर्माया अन्तिम गवर्नर, बर्मा स्वराज ज्वी धुनेवं हे बर्मिगु हाम् (Birmingham) धैगु जहाजे च्वना रंगुनं प्रस्थान जुल ।

बर्मा विधान सभा गृहे ब्वयकातःगु ब्रिटिश सरकारया युनाइन ज्यांक नं श्वहे जहाजे तथा बिलाइटे यंकल । अन श्व ध्वाँय् ब्रिटिश कौटुकोगारे तई ।

स्वतन्त्र बर्मा दिनया उत्सव बिलाइट, दिल्ली, कल्कत्ता, करांची आदि अनेक देशे माने यात ।

श्री महाबोधिया शाखा—

स्वतन्त्र-बर्माया उत्सवस सहभागी ज्वीत लंका सरकारया प्रतिनिधि मण्डलया नायो, आरोग्य व स्थानीय शासनया मंत्री, श्री बण्डार नायक जहाजे च्वना बर्मा वन । बर्माया प्राइमिनिस्टर ऊ० थार्किनुयात उपहार बियत लंकाय् च्वंगु श्रीमहाबोधि वृक्षया शाखा उक्त नायोनं ज्वना वन । श्व वृक्ष बुद्धगयाय् च्वंगु मूलगु बोधि वृक्षया पुसा खः । धर्माशोक जुजुं थः म्हाय् संघमित्ताया लहाती लंकाय् छोगु ।

भारतं नं बोधिवृक्षया शाखा—

गथे प्राचीन समये धर्माशोक जुजुं बुद्धगयास

चंगु बोधिवृक्षया शाखा उपहारया रूपं लंका
देशे छुत अथे हे थौं बर्माया स्वतन्त्र दिनया
उपलक्षस शुभकामना यासे भारत सरकारं बुद्धगयास
चंगु बोधिवृक्षया शाखा सारनाथया भिक्षु जगदीश
काश्यपया लहाती बर्माय् छुत ।

भिक्षु जगदीश काश्यप, स्वतन्त्र बर्माया
उत्सवस भारत सरकारया प्रतिनिधि जुया वंम्ह
डा० राजेन्द्रप्रसाद नाप हवाई जहाजे च्वना वन ।
(S. M.)

बर्मा मंत्रीया निमंत्रण—

कल्कत्ता महाबोधि सभाया मंत्री, भिक्षु जिनरत्नयात
बर्माया मंत्री, ऊ० थार्किनुया निमंत्रण वोगुलीं
वस्पोल हवाई जहाजे च्वनाः स्वतन्त्र-बर्माया
उत्सवस सहभागी जूवन । (H. S.)

बर्माया सिंहासन—

गत ४ जन-
वरोस दिल्ली, स्वतन्त्र बर्माया उपलक्षस भारत
सरकारया गवर्नर जेनेरल, लार्ड मोउण्ट वेटनं
बर्माया अन्तिम जुजु थीवोया टेबुल, बर्माया
हाई कमिश्नर आः स्वतन्त्र बर्माया एम्बेस्डो
जूम्ह ऊ० विन्यात बर्मा सरकारया लागी प्रदान
यात । श्व टेबुल कल्कत्ताय् सरकारी भवने
ताकालं निसैं तयातःगु खः गुगु बर्माया अन्तिम
जुजु थीवोया मण्डले च्वंगु राज दरवारं ई०
१८८५ स बर्माया तृतीय युद्धे हःगु जुल ।

उक्त जुजुया मण्डले राजभवने च्वंगु
२६ फीट ताजागु सिंहासन—गुगु ई० १६०२
स तत्कालयाम्ह भाइसराय, लार्ड क्रुजोनं (Lord
Curzon) भारतीय कौटुकागारयात प्रदानयाना
हाल कल्कत्ता कौटुकागारया शिल्प (art) गृहे

तयाताःगु दु— याकनं हे बर्मा प्रजापिनि नमि
लित बिङ्गु जुल ।

लार्ड माउण्ट वेटन्या लिसः—

बर्मा एम्बेस्डोया प्रमाणपत्रयात स्वीकार याना
कासे दिल्ली. गत जनवरो ४ तारिकस लार्ड
माउण्ट वेटनं ऊ० विन्यात थथे लिसः बिलः—
“हाले हे जि बिलाइट बना वले बिलाइट
बाछाया न्होने बर्माया अन्तिम जुजुया सिंहासन
बर्मायात प्रदान याय्गु बारे प्रस्ताव पेश याना
वले बाछां श्व भारत सरकारया प्रस्तावयात
हर्षपूर्वक स्वीकार यात । जितः बडो हर्ष
जुयु कि शायद जि आगामि मार्च महिना पाखे,
बर्मा मंत्रीया निमंत्रण स्वीकार यासे बर्मा वने
फ्यु । उगु बखते व सिंहासन व्यक्तिगत रूपं
प्रदान याय्गु जिके अभिलाषा दु । (S. M.)

चैत्य वन्दना—

बर्मादेश स्वतन्त्र
जुगु उपलक्षस बर्मार्या सभापति, साव्-स्वे-थाइक्,
सर्वप्रथम रंगूनया सुप्रसिद्ध सुवर्णमय स्वेदगोन्
चैत्य सपरिवार दर्शन यावन । लंका व भारत
देशं उपहारया रूपं प्रदान यानाहःगु बोधि-
शाखाया उपलक्षस स्वगृहे, थःगु वैसया हिसाबं
५३ म्ह भिक्षु संघपिन्त चीवर दान बिल ।

बोधि-शाखाया रोपन—

बर्माया
मंत्री, थार्किनुनं श्री वण्डार नायकं लंकां हःगु
बोधिवृक्षया शाखा रंगून स्वेदगोन् चैत्यया डबुली
रोपन यात । (H. S.)

“धर्मोदय”या नियम

REGD. NO. C. 30

१—“धर्मोदय” धर्मोदय-सभाया संविधानत्वे प्रकाशित जुई । थुक्रिया उद्देश्य नं धर्मोदय सभाया थें खः । तथापि थुक्रिया कर्मक्षेत्र उलि हे सीमित जुई मखु । थ्व पत्रिका प्रत्येक शुक्रपक्षया प्रथम सप्ताह तकं प्याहां वई ।

२—थुक्रिया दच्छिया चन्दा ३) लुलाया २) छगू प्रतिया १) । न्हागु महिनासें ग्राहक जुयफु । पत्रना हइगु घरी नमूनाया लागिं छगूप्रति अर्थे छवया हई ।

३—राजनैतिक खँ बाहिक मेगु धर्म-शास्त्र कला, सभ्यता, पुरातत्त्व, साहित्य, इतिहास, धिति-रीति व भ्रमणात्मक खँ आदि विविध विषय सम्बन्धी लेखत थुकी छापे जुई ।

४—लेख, कविता, समालोचनार्थं सफु (निगु प्रति) तथा थुगु सम्बन्धे पत्रव्यवहार-सम्पादकया नामे छवया हयमाः ।

५—सुं लेखक द्वारा प्रकट जूगु मतया उत्तर-दायो सम्पादक-मण्डल जुई मखु ।

ग्राहकपिंत

६—प्रबन्ध सम्बन्धी पत्रव्यवहार व चन्दा, व्यवस्थापकया नामे छवया हयमा । पत्रव्यवहार याय्गु बखते थःगु ग्राहक संख्या व पूरा नां व ठिकाना छापार्थे च्वंक च्वया हयमाः । मखुसा पत्रिका थ्यनि-गुली गोलमाल् ज्वीफु ।

७—पत्रिका मकाय्गु जुल धाःसा अथवा थः

ठिकाना हेर-फेर याय्माल धाःसा लच्छिन्हो व्यवस्थापकयात सूचना बियमाः ।

८—यथासमये पत्रिका थ्यंकः मत्रल धाःस्थानीय हुलाके बांलाक बुझे जुयाः अनं व्युगु जवा तथा लच्छिया मित्रे पौ छवया हल धाःसा मेगु प्रति छवया हई ।

लेखकपिंत

९—सम्पादकयात लेख छवया हयगु बखते थःगु पूरा नां व ठिकाना च्वया हयमाः । लेखत लच्छिन्हो हे सम्पादक याथाय् थ्यनेमाः ।

१०—लेख, छले पाखे जक च्वया हयमाः । मीया देपा व जःपाखे सी खालियाना तयमाः । आकाश स्पष्ट व खँया त्वा (paragraph) सीदयकेमाः ।

११—लेख अथवा कविता प्रकाशित याय्गु व मयाय्गु, तनेगु ककायगु अथवा संशोधन याय्गुया पूरा अधिकार सम्पादक-मण्डलयात दु । अप्रकाशितगु कविता व लेख बिना टिकट खर्च लितछवया हई मखु । प्रत्येक लेखकतयत थः थःगु लेख व कविता छापे जूगु अंक छगू बिया हई ।

१२—गुम्हसिनं “धर्मोदय”या ग्राहक छकलनं भिह्न बा वयां अपो दयका बिइ उह्यसित “धर्मोदय” छगू प्रति दच्छि तक बिना चन्दां छवया हई ।

DHARMODAYA KARYALAYA,

P. O. Kalimpong,

DARJEELING.

Only Cover Printed by General Printing Works Ltd, 83, Old China bazar St. Calcutta.

प्रकाशक व प्रबन्ध सम्पादक—भिक्षु अमृतानन्द मन्त्री, धर्मोदय सभा, सारनाथ ।